

Maćkowiak, Henryk

Dwa lata istnienia Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego w Ostrołęce

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 2, 114-116

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DWA LATA ISTNIENIA OSTROŁĘCKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W OSTROŁĘCE

Na obszarze powstałego w 1975 roku województwa ostrołęckiego nie było większych tradycji w zakresie prowadzenia badań naukowych i w ogóle regionalnego ruchu badawczo-intelektualnego.

Dopiero pod koniec lat 60-tych rodzą się początkowo badania środowiskowe, najczęściej inspirowane przez towarzystwa regionalne, władze terenowe lub działacze związanych z danym środowiskiem. Przejawem tego typu przedsięwzięć było ukazanie się monografii Ostrołęki — autorstwa Zofii Niedziałkowskiej oraz prac Mieczysława Bartniczaka: „Obóz w Grądach” i „Z dziejów Stalagu 324 — Ostrów Mazowiecka”.

Zdecydowanie większe ożywienie w sferze ruchu umysłowego i w ogóle refleksji badawczej nad regionem, nastąpiło w drugiej połowie lat 70-tych — od czasów powstania województwa. Poważną rolę w tym zakresie spełniają towarzystwa regionalne, Muzeum Okręgowe, Czytelnia Naukowa Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej oraz Stacja Naukowa Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych w Ostrołęce.

Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe powstało w roku Kongresu Nauki Polskiej, 26 lutego 1986 roku, a 27 lipca 1986 roku zostało wpisane do rejestru stowarzyszeń krajowych.

Prezesa OTN wybrany został prof. dr hab. Bronisław Gołębiowski — kierownik Zakładu Socjologii Polityki na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego, znawca problematyki młodzieżowej, od wielu lat interesujący się regionem kurpiowskim.

W skład 21-osobowego Zarządu OTN, z którego wyłoniono 9-osobowe Prezydium wchodził jeden profesor, trzech docentów dr. hab., dwunastu doktorów i pięciu magistrów.

Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe od początku istnienia dąży do koordynacji i aktywizacji regionalnego ruchu badawczego. Przyniosło to już woj. ostrołęckiemu sporo znaczących osiągnięć.

Pod patronatem OTN oraz Kuratorium Oświaty i Wychowania w Ostrołęce prowadzone są dwa seminaria doktoranckie, jedno z zakresu socjologii, pod kierunkiem prof. Bronisława Gołębiowskiego i drugie z zakresu pedagogiki, którym kieruje prof. Tadeusz Lewowicki. Są już pierwsi doktorzy „własnego chowu” (dr Andrzej Kozłowski) lub też doktoranci bliscy złożenia dysertacji (Barbara Chmielewska, Marek Nowotka, Teresa Kołakowska).

Godny podkreślenia jest fakt, że coraz bardziej poszerza się grono pracowników nauki, ludzi pióra, którzy utrzymują kontakty z naszym województwem i pomagają w inspirowaniu ruchu badawczego regionu kurpiowskiego. Należy do nich prof. Irena Fierla, prof. Juliusz Łukasiewicz, prof. Bronisław Gołębiowski, prof. Tadeusz Lewowicki, doc. Adam Dobroński, doc. Benon Dymek, doc. Wiesław Majewski, doc. Barbara Falińska, doc. Eugeniusz Niedzielski, doc.

Andrzej Skrzypek, dr Józef Kazimierski, dr Jan Kaczyński, dr Waldemar Kamiński i inni.

Utrzymane są też stałe kontakty z Zofią Niedziałkowską i Henrykiem Syską — niestrudżonymi badaczami problematyki regionalnej.

Należy również zaakcentować fakt, że województwo ostrołęckie posiada pewien własny potencjał naukowy w postaci 29 doktorów nauk różnych specjalności. Mamy więc jeszcze skromne, ale wciąż rosnące, rodzime środowisko naukowe, które zintegrowane organizacyjnie coraz aktywniej włącza się w regionalny ruch badawczy.

Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe wydało już dwa numery ostrołęckich „Zeszytów Naukowych”. Pierwszy pod redakcją prof. Bronisława Gołębiowskiego, a drugi, obecny, redagował prof. Tadeusz Lewowicki. OTN ma również na swoim koncie publikację zbiorową pod redakcją Kazimierza Wojciechowskiego „Z dziejów Związku Nauczycielstwa Polskiego w Ostrołęckiem 1918–1985”, wydaną wspólnie z Komisją Historyczną Zarządu Okręgu ZNP w Ostrołęce. Przygotowana jest także do druku praca dr. Henryka Maćkowiaka „Geneza i rozwój szkolnictwa na Kurpiach w latach 1905–1939” (15 arkuszy), którą redagował prof. Juliusz Łukasiewicz. Publikację tę OTN wydaje wspólnie z Łomżyńskim Towarzystwem Naukowym im. Wagów i Towarzystwem Przyjaciół Ostrołęki. W sumie jest to ponad 1000 stron druku z dziejów regionu kurpiowskiego i problemów dnia dzisiejszego poszczególnych środowisk.

Pod patronatem OTN zorganizowano na terenie województwa kilka sesji popularno-naukowych:

- 14.01.1987 r. wspólnie z Patriotycznym Ruchem Odrodzenia Narodowego i Wydziałem Kultury Urzędu Wojewódzkiego, sesję dotyczącą Międzynarodowego Roku Pokoju,
- 19.11.1987 r. z inspiracji doc. Barbary Falińskiej zorganizowano sesję językoznawczą na podstawie badań gwar regionalnych. Infrastrukturalne uwarunkowania rozwoju rolnictwa w województwie ostrołęckim,
- 18.03.1988 r. Przemiany społeczno-kulturalne w woj. ostrołęckim,
- 12.11.1988 r. Kształtowanie się władzy państwowej w kraju i na terenie ziem woj. ostrołęckiego w 1918 roku,
- 19.11.1988 r. Powstanie i rozwój szkolnictwa w Ostrołęckiem u progu niepodległości II Rzeczypospolitej.

Materiały zaprezentowane na tych sesjach w większości zostaną opublikowane, gdyż stanowią one wyniki badań regionalnych.

24 października 1987 r. Prezydium OTN ogłosiło konkurs związany z 50-leciem wybuchu drugiej wojny światowej. Konkurs został ogłoszony w „Tygodniku Ostrołęckim” i w „Naszej Wsi”, a termin składania prac konkursowych upłynął 31 grudnia 1988 r. Autorzy najbardziej wartościowych prac zostaną uhonorowani nagrodami, a plon konkursu wzbogaci wiedzę historyczną o naszym regionie.

W ramach współpracy z ośrodkami naukowymi, uczelniami, towarzystwami regionalnymi OTN nawiązało dotychczas kontakt ze wszystkimi towarzystwami regionalnymi województwa ostrołęckiego, z Łomżyńskim Towarzystwem Naukowym im. Wagów i z Towarzystwem Naukowym w Płocku.

Stwierdzamy jednak, iż województwo ostrołęckie i łomżyńskie mało ze sobą współdziałają i w najbliższej przyszłości (do połowy 1989 r.) trzeba dokonać wspólnej analizy dorobku obu Towarzystw i opracować, w oparciu o dotych-

czasowy stan badań naukowych program wieloletniej współpracy. Jest to konieczne, gdyż regionu kurpiowskiego w pracach badawczych nie można dzielić na województwa. Kurpie składają się z dwóch części: Kurpie Zielone i Kurpie Białe i tylko w takim układzie regionalnym, bez względu na to czy wchodzi one w skład woj. ostrołęckiego, łomżyńskiego czy ciechanowskiego, należy prowadzić regionalne badania. Do tych kompleksowych badań chcemy włączyć młodzież studencką uczelni białostockich, olsztyńskich i warszawskich, bo jest to metoda bardzo wychowawcza, tania i zapewnia wielu stałych w przyszłości współpracowników naukowych.

29 października 1988 r. kierownictwo OTN odbyło spotkanie z I sekretarzem KW PZPR, Jerzym Głowackim i Wojewodą Ostrołęckim, Jarosławem Niemyjskim. Omówiona została charakterystyka regionalnego środowiska naukowego, formy dotychczasowej działalności OTN, prace badawcze i sprawy wydawnicze oraz plany i zamierzenia na lata najbliższe. Przedstawiono również problemy związane z bazą lokalową Towarzystwa oraz pomieszczeniami na archiwum. Władza wojewódzka w pełni zaakceptowała naszą działalność i deklarowała swoją pomoc i wsparcie w pracach Towarzystwa.

Różnorodne prace badawcze niezmiernie usprawniłaby miejscowa baza źródłowa. Mimo jednak usilnych starań nie udało się dotychczas zorganizować w Ostrołęce wojewódzkiego archiwum. Ze starań tych nadal nie rezygnujemy.

Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe liczy obecnie 81 członków, w tym 22 kobiety oraz 11 członków wspierających (zakłady pracy i instytucje z terenu woj. ostrołęckiego). Dysponuje jednoizbowym lokalem. Gromadzi i opracowuje swoje zbiory biblioteczne. Zatrudnia dwóch pracowników administracyjnych na pół etatach. Wszyscy członkowie Prezydium i Zarządu pracują społecznie.